مەمتىمن هوشۇر

ئوت كەتكەن دەريا

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مەمتىمىن ھوشۇر

ئوت كەتكەن دەريا

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

燃烧的河流/买买提明·吾守尔著. 一 乌鲁木齐：新疆人民出版社. 2001.11
ISBN 7-228-06772-X/I·2477

Ⅰ燃.... Ⅱ.买... Ⅲ.短篇小说一 作品集一中国一当代一维吾尔语(中国少数民族语言)
Ⅳ.1247.7

中国版本图书馆CIP数据核字（2001）第078267号

燃烧的河流(维吾尔文)
(短篇小说集)
买买提明·吾守尔著

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
787×1092毫米 32开本 9.625印张 2插页
2001年11月第1版 2001年11月第1次印刷
印数：1 — 4000

ISBN 7-228-06772-X/I·2477 定价：14.00元

مەسئۇل مۇھەررىرى: مەمتىمىن شىپە
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
مەسئۇل كوررېكتورى: زىلەيخا ئەزىز

ئوت كەتكەن دەريا
(ھېكايىلەر)
مەمتىمىن ھوشۇر
*
شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1092×787 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 9.625 قىستۇرما ۋارىقى: 2
2001 ـ يىل 11 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2001 ـ يىل 11 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 1 — 4000
ISBN 7—228—06772— X /I・2477
باھاسى: 14.00 يۈەن

مۇندەرىجە

ئوت كەتكەن دەريا 1

قاش بويىدىكى ۋەقە 25

غەلىتە قىلىق 64

بىزنىڭ مەھەللە 68

قارا قورساق سەركە 72

ياخشى چۈش كۆرۈڭ 95

تولۇنئاي 107

ئىت ئېتىش 113

ئادەت 162

ئاق مەسچىت 175

بىر مەشھۇر كىشى 232

گۆركار 245

قارانچۇق 277

ئابدۇۋەلى جارۇللايوپنى ئەسلەيمەن 293

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئوت كەتكەن دەريا

يازنىڭ دىمىق ئىسسىق بىر كۈنى. ئازراق سالقىنداش ئۈچۈن ئاممىۋى باغچىغا كىرىپ، بىر ئېرىقنىڭ يېنىغا قويۇلغان يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇققا ئەمدىلا ئولتۇرۇۋىدىم، بىرسى ئىسمىمنى ئاتاپ چاقىرغاندەك قىلىپ قالدى. بېشىمنى كۆتۈرۈپ قارىسام، روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرى سەيدۇللا ئاكا، چۆچۈپ كەتتىم. بۇ ئادەم تېخى نەچچە كۈننىڭ ئالدىدا ئۆلۈپ كەتكەنىدى. بىچارە ئۆزىنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنىنى بىلمەمدۇ، قانداق؟ يىراقتىنلا قولىنى پۇلاڭلىتىپ:

— ھاي، يازغۇچى ئەپەندىم، يازغۇچى ئەپەندىم!... يائاللا، سىزنىمۇ ئۇچرىتىدىغان كۈن بولىدىكەن ـ ھە!؟... — دېگىنىچە ماڭا قاراپ كېلىۋاتاتتى.

«چۈش كۆرۈۋاتىمەنمۇ، قانداق؟» دەپ كۆزۈمنى يۇمۇپ ـ ئېچىپ چىمچىقلىتىپ باقتىم. ئەتراپىمغا قارىسام، نېرىراقتىكى گۈللۈكنىڭ يېنىدىن ئۆتىدىغان يولدا ئادەملەر ئۇياقتىن ـ بۇياققا مېڭىپ يۈرۈشۈپتۇ. ئالدىمدىكى دەرەخلىكتە ئۇششاق بالىلار چاڭىلداپ كۈلۈپ

يۈگۈرۈشۈپ يۈرۈپتۇ. ھەممە نېمە شۇنچىلىك نورمال. ئاڭغىچە دوختۇرمۇ ماڭا يېقىنلاپ كېلىپ قالدى، ئۇنىڭ بىر قولىدا ھاسا تاياق. بۇ ئادەم ئىلگىرى روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىدا ئۇزۇن يىل ئىشلىگەنىدى. ئۇنىڭ مېنى كۆرۈپ شۇنچە خۇشال بولۇپ كەتكىنىگە قاراپ: «بۇ ئادەمنىڭ ماڭا دەيدىغان مۇھىم بىر گېپى بارمىكىنا؟» دەپ قالدىم ـ دە، چاچراپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.

— ئولتۇرۇڭ، ئولتۇرۇڭ! — دېدى دوختۇر ئوڭ قولىدىكى ھاسا تايىقىنى سول بىلىكىگە ئىلىپ قويۇپ، ماڭا قولىنى ئۇزىتىپ تۇرۇپ،— سالامەتمۇسىز؟

ئۇنىڭغا قولۇمنى سۇندۇم ـ دە، ئىختىيارسىز ئالىقىنىمغا قارىدىم. ئالىقىنىمدا قورۇق ئىسكىلىت ئەمەس، تىرىك ئادەمنىڭ گۆشلۈك قولى تۇراتتى.

— ئۆزىڭىزنىڭ ئەھۋالى ياخشىدۇ؟

«توۋا!» دېدىم ئىچىمدە، ئۆلگەن ئادەمدىن «ئەھۋالىڭىز ياخشىدۇ؟» دەپ سورىغىنىم نېمىسى...

— خۇداغا شۈكۈر،— دېدى دوختۇر،— مۇشۇنچىلىك تۇردۇق. ئۆزىمىز تۈگەشكەن بولساقمۇ، يەنە روھىمىز جايىدا. «روھ ئۆلمەيدۇ» دېگەننى ئاڭلىغانمۇسىز؟

— ھە، روھ ھە... ئاۋۇ يەردە ئولتۇرغانلارنىڭ ئېيتىشۋاتقان ناخشىسىغا قاراڭ، پادىچىلارنىڭ ھاي ـ ھايلىرى ئۇنىڭدىن ياخشىراق...

ئۆزۈمنىڭ نېمىلەرنى دەۋاتقىنىمنى بىلمەيلا قالدىم. ئىچىمدە بولسا: «دوختۇر ئۆلگەن بىلەن روھى ئۆلمەپتۇ ـ دە؟...» دېمەك مەن دوختۇرنىڭ

روهى بىلەن كۆرۈشۈۋاتقان ئوخشىمامدىمەن؟» دەپ ئويلاۋاتاتتىم.

— كېلىڭ، كېلىڭ، ئولتۇرۇڭ! — دېدى دوختۇر هاسا تايىقىنى ئورۇندۇقنىڭ بىر يېنىغا تىكلەپ قويۇپ جايلىشىپ ئولتۇرۇپ، — سىزمۇ بۇ يەرنى ياخشى كۆرىدىكەنسىز - دە؟ مەنمۇ بۇ باغچىغا كىرسەملا مۇشۇ ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇرىمەن.

— هە، بۇ يەرنى دەمسىز؟ . . . بۇرۇنقى ۋاقىتلاردا بەگلەر بۇ يەرگە كېلىپ قاپاق چىلىم تارتاتتىكەن.

— ئۇ چاغلاردا بۇ يەردە قۇچاق يەتمەيدىغان هەر يوغان قارا ياغاچلار بولىدىغان، قۇرۇپ تۈگىدى، — دېدى دوختۇر، — ماۋۇلار شۇ قارا ياغاچلارنىڭ يىلتىزىدىن ئۈنۈپ چىققان روهلىرى. . . مۇنۇ ئېرىقتىكى سۇنىڭ رەڭگىنىڭ سەتلىكىنى كۆردىڭىزمۇ؟ ئۆز ۋاقتىدا بۇ ئېرىقتىكى سۇنىڭ سۈزۈكلۈكىدىن ئاستىدىكى تاشلارمۇ كۆرۈنۈپ تۇراتتى، چوكانلار سۇدىكى شولىسىغا قاراپ چېچىنى تارايدىغان. . . شۇ كۈنلەردە هەممىمىز ئۆيلىرىمىزنىڭ ئىچىنى زىننەتلەپ ئاجايىپ - غارايىپ قىلىۋەتكىلى تۇردۇق. ئەتراپىمىزدىكى مۇهىتنىڭ بولۇپ كېتىۋاتقىنىنى قاراڭ. . . نېمشقا ئۆرە تۇرىسىز؟

— مېنى دەمسىز؟ . . . توۋا، ئولتۇرمىدىمما؟ . . . مەن تېخى ئولتۇرۇپ بولدۇم دەپتىمەن . . . بوپتۇ، ئولتۇرسام ئولتۇراي، — دەپ دوختۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇردۇم. ئۆزۈمنىڭ مەيلىمچە بولسا، ئالدى - كەينىمگە قارىماي قاچقۇم بار ئىدى. قانداق قىلىپ ئۆلۈپ كەتكەن بىر ئادەم بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇرغىنىمغا زادى ئەقلىم يەتمەيتتى.

— ھە، يېڭى بىر نەرسىلەرنى يېزىۋاتامسىز، قانداق؟— دەپ سورىدى دوختۇر.
— يېقىنىدىن بېرى ھېچنېمە يازمىدىم.
— قاچانلا سورىسام سىزنى ئۇياققا كەتتى، بۇ ياققا كەتتىلا دەيدۇ، يازىدىغان نېمىنى تاپالماي پالاقلاپلا يۈرەمسىز نېمە؟
— بەزىدە شۇنداقمۇ بولۇپ قالىدۇ.
— چىراغ تۈۋى قاراڭغۇ، دېگەن شۇ ـ دە. مانا، مېنىڭ قىششىمغىلا كەلسىڭىز بولمامدۇ. روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىدا ئىشلەپ يۈرگەن چاغلىرىمدا كۆرگەن ـ بىلگەنلىرىمنى سۆزلەپ بەرسەممۇ نەچچە كىتاب بولىدۇ.
— ئۇ يەردە يازغۇدەك نېمە ئىش بولسۇن؟
— ۋاھ، دەۋاتقان گېپىڭىزنى قاراڭ، ھەممە قىزىقچىلىق شۇ يەردە. ياراتقان ئىگەم ھەر بىرىمىزنىڭ مېڭىسىنى شۇنچىلىك نازۇك قىلىپ قۇراشتۇرۇپ چىققانكى، قويمۇۋېرىڭ، ئۇنىڭدا بىر تال ۋېنتا ئوشۇق بولۇپ قالسىمۇ، كەم بولۇپ قالسىمۇ، ساق ئادەم ھازىرلا غەلىتە بولۇپ قالىدۇ. ئاھاي، قىزىقچىلىقنى شۇ چاغدا كۆرىسىز. مانا، بىزنىڭ ئۇ روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىنى ئاشۇنداق ساراڭلار يىغىلىدىغان ئورۇن دېسىڭىز بولىۋېرىدۇ. . . مەن شۇنداق نۇرۋا كېسەللەرنى كۆرگەنمەنكى، ئۇلارنىڭ بەزىلىرى جاڭگىلداپ تۇرغان سوغۇقتا تالادا يالىڭاچ تۇرۇپمۇ توڭلاپ قالمايدۇ؛ بەزىلىرى كۈنلەپ ھېچنېمە يېمەيمۇ ئۆلۈپ قالمايدۇ. بەزىلىرى شۇنچىلىك ياۋاشكى، ئولتۇرغان يېرىدە بىر نۇقتىنىغا

تىكىلگىنىچە كەچ كىرگۈچە مىدىرلىماي ئولتۇرىدۇ. بەزى يامانراقلىرى ئالدىغا ئۈچرىغاننى ئۇرۇپ، قولىغا چىققاننى سۇندۇرۇپ، ئەسەبىيلىكتىن ئۆزىنى قويىدىغان يەر تاپالماي قالىدۇ. بىز بۇ ساراڭلارنى دوختۇرخانىنىڭ ئىچىدىكى ئېگىز تاملار بىلەن قورشالغان بىر قورۇدا ساقلايتتۇق، يامانلىرىنى يەنە ئايرىم ئۆيلەرگە قاماپ قوياتتۇق. ئىشقىلىپ، ئۇ يەردە ھەر كۈنى ئەقلىڭىز يەتمەيدىغان ئىشلارنى كۆرۈپ تۇرىسىز...

سەيدۇللا دوختۇر ئاشۇنداق قىزىپ سۆزلەپ، ساراڭلار توغرىسىدىكى پاراڭغا چۈشۈپ كەتتى. بىر ئۆلگەن ئادەمنىڭ يېنىدا ئولتۇرغىنىمنى ئاز دەپ، بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ئىچىمگە تىخىمۇ قورقۇنچ چۈشتى. «ئەستا!» دەيمەن، ئورنۇمدىن قوپۇپ ماڭغۇدەك بولسامىلا، دوختۇر خۇددى يېنىمدىكى ھاسا تايىقى بىلەن بېشىمغا سالىدىغاندەك قىلىدۇ. خۇددى بىرسى ئورۇندۇققا يەملەپ قويغاندەك ئورنۇمدىن تۇرالمايمەن.

— مانا، مەن بىر كېسەلنى داۋالىغان، — دەپ سۆزىنى داۋام قىلدى دوختۇر، — قاچانلا قارىسىڭىز سىزگە قاراپ ھىجىيىپ تۇرغىنى تۇرغان. بۇ شۇنچىلىك مەنىسىز، شۇنچىلىك غەلىتە ھىجىيىشكى، بىز ئۇنى ئۇرۇپمۇ، تىللاپمۇ، ھەرقانداق قىلىپ چىرايىدىكى ھېلىقى يېقىمسىز ھىجىيىشنى يوق قىلالمىدۇق. بەزىدە ئۇنىڭغا قاراپ شۈركىنىپ كېتەتتىم. ئۇ خۇددى ماڭا قاراپ: «ھەي بىچارە دوختۇر، ھەر كۈنى ئىشقا كېلىسەن، ئىشتىن قايتىسەن، بالا - چاقاڭنى باقىمەن دەپ توختىماي پالاقلايسەن، ئايلىق مائاشىمدىن، خىزمەت ئورنۇمدىن

ئايرىلىپ قالىمەنمىكىن، دەپ، كىملەرگىدۇر خۇشامەت قىلىسەن، يالغان سۆزلەيسەن، ساڭا نېمە ئازاب!» دەپ مېنى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك بىلىنەتتى.

— توۋا! دېدىم مەن، — ئۇ شۇنداقمۇ ئويلامدىغاندۇ؟

— ھېچنېمە دەپ بولمايدۇ، — دېدى دوختۇر، — بىز ئۇلارنى ساراڭ دېگىنىمىز بىلەن، ئۇلارغا بىزنىڭ تۇرمۇش ھەلەكچىلىكىدە پالاقلاپ يۈرۈشلىرىمىز ساراڭنىڭ قىلىقىدەك بىلىنىشى مۇمكىن... تېخى بەزىلىرىنىڭ كۆزىگە ئۇلۇغ نەرسە تەتۈر كۆرۈنىدۇ دېمەمسىز. ئۇ يەردە بىر ئايال بولىدىغان، ئۇمۇ قاقاقلاپ كۈلۈپلا يۈرەتتى. كېسىلى ئەدەپ كەتكەندە، باشلىرىنى تامغا ئۇرۇپ يېرىۋالاتتى. پۇت-قولىنى باغلاپ قويايلى دېسەك، قايسى ۋاقىتتا كېسىلى تۇتىدىغانلىقىنى بىلمەيتتۇق. ئۇ تىنچلىنىپ قالغاندا، كىرىپ يارىلىرىنى تېڭىپ قوياتتىم. شۇنداق چاغدا ئۇ خۇش بولۇپ پۇتۇمنى سۆيۈپ قوياتتى. بىز ئۇنى «سارى خېنىم» دەپ چاقىراتتۇق. بىر كۈنى ئۇنىڭدىن:

— سارى خېنىم، نېمىشقا پۇتۇمنى سۆيىسىز؟ بۇ نەنىڭ قائىدىسى؟ — دەپ سورىسام ئۇ:

— مەڭزىڭىزگە سۆيدۇمغۇ، توۋا، شۇنىمۇ بىلمەمسىز؟ — دېدى.

كېيىن ئېنىقلىساق، ئۇ خوتۇننىڭ كۆزىگە ھەممە نەرسە بېشى تۆۋەن، ئايىغى يۇقىرى كۆرۈنىدىكەن.

— توۋا، بۇ نېمە گەپ ئەمدى؟ — دېدىم مەن.

— كىچىك ۋاقتىڭىزدا ئۇجمىنىڭ شېخىغا

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

پۈتىڭىزنى ئىلىۋېلىپ، بېشىڭىزنى تۆۋەن قىلىپ يەرگە قاراپ باقمىغانمۇ؟ — دېدى دوختۇر، — ئاسمان ئايىغىڭىزدا، ئۆيلەر، كوچىدا كېتىپ بارغان ئادەملەر باش تەرىپىڭىزدە، تازىمۇ قىزىق كۆرۈنىدۇ - ھە! سارى خېنىمنىڭ توختىماي قاقاقلاپ كۈلۈشىمۇ شۇنىڭدىن ئىكەن. . .

«مېنىڭمۇ كۆزۈمگە ئۆلگەن ئادەم تىرىك كۆرۈنۈۋاتامدۇ، قانداق؟» دەپ دوختۇرغا تازا زەن سېلىپ قارىدىم. ئۇنىڭدىن ئەرۋاھلاردا بولىدىغان ھېچقانداق بەلگىنى ئىزدەپ تاپالمىدىم. دوختۇر پەرۋاسىز سۆزىنى داۋام قىلماقتا ئىدى.

— سارى خېنىم بىلەن بىر ئۆيدە ياتىدىغان جانانىخان دەيدىغان يەنە بىر چوكان بار ئىدى. مەڭزىگە قىپقىزىل بوياقلارنى سۈركەپ، چېكىسىگە گۈللەرنى قىسىپ، توختىماي ناخشا ئېيتاتتى. ئۇنىڭ ناخشىلىرىنىڭ ئاھاڭىنى شۇ كۈنگىچە ھېچقانداق بىر مۇزىكانتمۇ خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمىغاندۇ دەيمەن. ناخشىسىنىڭ سۆزلىرىچۇ؟ سۆزلىرىنى شۇنچە باش قاتۇرۇپ بىر يەرگە جەم قىلسىڭىزمۇ بىر مەنە چىقىرالمايسىز.

يارىم سېنى ئامرىقىم،
چۈشىمۇ كۆرمەي نەگىدۇر.
تۇتۇلمىغان قازانغا
تاتلىق قىلغان تەمىدۇر. . .

دېگەندەك بىر گەپلەر. ھېچ گەپ تاپالمىغاندا،

«ناگنناگناڭ، ناگننناڭ . . .» دەپ كېتىۋېرىدۇ. . . ماۋۇ قىزىق ئىشنى كۆرمەمسىز، بىر كۈنى دوختۇرخانىغا قاسىم دېگەن ساقاللىق بىر بوۋاينى باغلاپ ئەكېلىپ بېرىشتى. ئۇقساق، ئۇ ئادەم يېقىندىن بېرى بىردىنلا ئالجىپ، بىكار تۇرماي تۆت ئەتراپىغا تاش ئېتىپ، قوشنا ـ قولۇملىرىنىڭ ھېچ ئارامىنى قويمىغانىكەن، ئىشىنەمسىز؟ ھېلىقى بوۋاي دوختۇرخانىغا كېلىپلا جانانىخاننىڭ ناخشىسىنى ئاڭلاپ شۈكلەپ قالدى.

— بۇ نېمە كارامەتتۇ؟

— مەنمۇ بىلمىدىم. قاسىم بوۋاينى ھېلىقى ئىككىز تاملىق قورۇنىڭ ئىچىگە ئەكىرىپ باغلاقتىن يەشتۇق. ئۇنى ئېلىپ كەلگەنلەر: «دوختۇر ئاۋايلاڭ ـ ھە، ئاۋايلاڭ، سىزنى زەخىملەندۈرۈپ قويمىسۇن!» دېيىشىپ كەتتى. نەدىكىنى، شۇ چاغدا جانانىخان ھويلىنىڭ ئوتتۇرىسىدا تازا ۋاڭشىتىپ ناخشا ئېيتىۋاتاتتى، بوۋاي باغلاقتىن بوشىنىپ، ناخشىغا قۇلاق سېلىپ تۇرۇپ كەتتى ـ دە، بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ جانانىخاننىڭ قېشىغا بېرىپ، بىر چەتتە ئېگىلىكنى تۇتۇپ موككىدە ئولتۇردى. مانا شۇ كۈندىن باشلاپ، ئۇ ھەر ئەتىگىنى كۆزىنى يىرتىپ ئېچىپ قوپىدۇ ـ دە، جانانىخاننىڭ يېنىغا يۈگۈرەيدۇ، ئۇنىڭ ناخشىسىنى تىڭشىغىنى تىڭشىغان. جانانىخاننىڭ ناخشىسىدىكى سېھرىي كۈچنى بەلكىم بۇ دۇنيادا ئاشۇ قاسىم بوۋايدەك چوڭقۇر چۈشەنگەن ئادەم يوقتۇ؟! . . . مانا، مۇشۇلارنى يازسىڭىز بولمامدۇ؟ — دەپ كۆزۈمگە قارىدى دوختۇر.

— بۇ ۋەقەلەرنى مەن «ئوت كەتكەن دەريا» دېگەن

ئەسىرىمگە كىرگۈزسەم بولغۇدەك.

«ئوت كەتكەن دەريا» دېگەن قانداق ئەسەر ئۇ؟ نېمىلەرنى دەۋاتقىنىمنى ئۆزۈممۇ بىلمەيتتىم. كۆزۈم دوختۇرنىڭ كۆزىگە تىكىلگەن بولۇپ، ئۇنىڭ قارىچۇقىدا مېنىڭ شولام بىلەن پۈتۈن باغچىنىڭ مەنزىرىسى تەۋرىنىپ تۇراتتى. ئۆلگەن ئادەمنىڭ كۆز قارىچۇقىدا ھېچنېمە ئەكس ئەتمەيدۇ، دەپ ئاڭلىغانىدىم، سەيدۇللا دوختۇر ئۆلۈپ تىرىلىپ قالدىمۇ يە؟!

— يەنە بىرسى بولىدىغان، ئۇنىڭ ئىسمىمۇ ئېسىمدە قالماپتۇ، — دەپ سۆزىنى داۋام قىلدى دوختۇر، — ھېلىقى بايقۇش پىرقىراپلا يۈرەتتى. بەزىدە ئىككى قولىنى كېرىۋېلىپ شۇنداق ئۇزاق پىرقىرايتتىكى، قاراپ تۇرغان ئادەمنىڭمۇ بېشى قېيىپ كېتەتتى. كېيىن ئېنىقلىساق، بۇ بىچارىنىڭ شۇنداق پات - پات پىرقىراپ تۇرمىسا، بېشىغا ئاغرىق كىرىپ كېتىدىكەن... خالمۇھەممەت دېگەن بىر ئادەمنىڭ ئىشىغا ھەيران قالىسىز. ئەسلىدە ئۇ ئۇستا بوغالتىر ئىكەن. ئادەتتىكى ۋاقىتتا قارىسىڭىز ساپساقلا، بەزىدە بىز دوختۇرخانىنىڭ يىللىق كىرىم - چىقىم ھېساباتىنىمۇ ئۇنىڭغا ئىشلىتەتتۇق. قىلغان ئىشىدىن قىلچە ئېۋەن تاپالمايسىز. بۇ كاساپەت شاھماتقىمۇ شۇنداق ئۇستا ئىدى. خېلى - خېلى يەرلەردىن شاھماتچىلار كېلىپ ئويناپ، ھېچقايسىسى ئۇتالماي بېشىنى تاتىلاپ كېتىشكەنىدى.

— ئۇنىڭ نېمە كېسىلى بار ئىدى؟ — دەپ سورىدىم مەن ھەيران بولۇپ.

— بىكار بولۇپ قالسىلا تامغا قاراپ شۇنداق غەلىتە

گەپلەرنى قىلىشقا باشلايتتىكى، ھەيران قالىسىز. ئۇ بىر دورىنى خاتا ئىچىپ قويۇپ شۇنداق بولۇپ قالغانىكەن. ئۇنىڭ دورا دەپ زادى قانداق نېمىنى ئىچىۋالغىنىنى ئېنىقلىيالمىدۇق. بەزىدە ئۇ تامغا قاراپ تازا قىزىشىپ سۆزلەۋاتقاندا، ئاستا ئارقىسىغا كېلىپ، «بۇ ئاغىنە تامدا نېمىنى كۆرۈۋاتىدىكىن؟» دەپ سىنچىلاپ قارايتتىم. قارىسىڭىز شۇ دوختۇرخانىنىڭ تۇتاش كەتكەن قوپال پىششىق كېسەكلىك تېمى. ئەمما، بۇنىڭغا ھەيران قالمىغۇلۇق. سىز بىلەن بىز تىكىلىپ قاراپ ئولتۇرىدىغان كىنو ئېكرانىمۇ ئەسلىدە ھېچنېمە يوق بىر پارچە ئاق لاتىغۇ؟!

— ئۇ نېمىلەرنى سۆزلەيتتى؟

— ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىسىڭىز، تۇغۇلماستىن ئىلگىرى ئانىسىنىڭ قورسىقىدا تۇرۇپ سۇرگەن خىياللىرى، بۇ دۇنيانى كۆرۈشكە ئالدىراپ ئانىسىنىڭ قورسىقىنى ئاچچىق بىلەن تەپكەنلىرى، دۇنياغا كۆز ئېچىپلا بۇ دۇنيانىڭ ئۇ ئويلىغاندەك ئەمەسلىكىنى كۆرۈپ قىرقىراپ يىغلىغىنى ... ھېسابنى توغرا ئىشلىگەنلىكى ئۈچۈن باشلىقلارنىڭ كۆزىگە سەت كۆرۈنۈپ ئۈچ ئىدارىسىدىن قوغلانغانلىقى ... دېگەندەك ھەممە گەپلەر بار. نىياز دېگەن بىر سىنىڭ قىلىقلىرىنى دېمەمسىز، بىز ئۇنى: «نىياز تەتۈر» دەيتتۇق. خۇدانىڭ قۇدرىتى بىلەن ئۇ زادىلا ئالدىغا قاراپ ماڭماي، كەينىچىلەپ تەتۈر ماڭاتتى. قاراپ تۇرسىڭىز، بېشىنى سەل يېنىغا قىيپاش قىلىۋېلىپ ئارقىچىلاپ شۇنداق ئىتتىك ماڭىدۇكى، ياللا، بۇ ئادەم ئانىسىنىڭ قورسىقىدىنمۇ بېشىچە

چۈشمەي، پۈتنچە تەتۈر چىققانىمىكىن، دەپ قالىسىز. مىڭدىن بىرگىچە بولغان سانلارنى تەتۈرسىگە شۇنداق ئىتتىك سانىغىلى تۇرسا، ئەقلىڭىز يەتمەيلا قالىدۇ. ئەگەر ئۇنىڭ قولىغا بىر كىتابنى تۇتقۇزۇپ قويسىڭىزمۇ ئارقا بەتتىن ئېچىپ ئوقۇمدىكىن، دەيمەن. مەن ئۈچ يىل ھەپىلىشىپ ئۇنى ئالدىغا قاراپ ماڭىدىغان قىلالمىدىم. . . «ناسىر مەينەت» دەپ يەنە بىرسى بار ئىدى. قىلىپ يۈرگەن ئىشىنى كۆرسىڭىز كۆڭلىڭىز ئېلىشىپ، قۇسقۇڭىز كېلىدۇ. نېمە قىلىدۇ، دېمەمسىز؟ قولىغا ئۇزۇن بىر تاياقنى تۇتۇۋېلىپ، كىم چىچسا بېرىپ شۇنىڭ پوقىنى مالتىلايدۇ. ئەسلىدە ئۇ چەت ئەلگە تۇغقان يوقلاپ چىقىپ، قايتىشىدا بىر قىممەتلىك بۇيۇمنى چېگرىدىن ئۆتكۈزۈپ كېتىشكە كۆزى يەتمەي كاپ ئېتىۋالغان چېغى، كېيىن يەنە نېمە بالا بولدى، ھېلىقى نەرسە ئۇنىڭ تەرىتىدىن زادى چىقماپتۇ. بىچارە شۇنىڭدىن باشلاپ پوق مالتىلايدىغان كېسەلگە قالغانىكەن . . . ئىشقىلىپ ئۇ يەردە ھەر كۈنى ئۇخلىسىڭىز چۈشىڭىزگىمۇ كىرمەيدىغان ئىشلار بولۇپ تۇرىدۇ. . . سىز يازىمەن دېسىڭىز، مانا ساتتار گېنېرالنى يېزىڭ.

— ئۇ قانداق گېنېرال؟ — دەپ سورىدىم مەن. ئەمدى مەن بارغانسېرى قورقۇنچۇمنى ئۇنتۇپ، دوختۇرنىڭ سۆزلىرىگە قىزىقىپ قېلىۋاتاتتىم.

— قانداق گېنېراللىقىنى مەن نەدىن بىلەي،— دېدى دوختۇر،— گېنېراللارنىڭ سارىڭىمۇ، ساراڭلارنىڭ گېنېرالىمۇ، ئىشقىلىپ، باشتىن ـ ئاياغ سېرىق كىيىم كىيىپ، ئايىغىنىڭ سېسىق پېتىكىنى ئىككى مۈرىسىگە

پاگون قىلىپ قويۇۋالىدىغان غەلىتە بىر ئادەم. مەيدىسىگە ھەر خىل ئىزناك، رەڭلىك تۇگمە، قايسى زامانلاردىندۇر قالغان مىس يارماقلارنى مىدال قىلىپ قاتار ئېسىۋالىدۇ. تېخى قەدىمكى زاماننىڭ گېنېراللىرىدەك قەيەرلەردىندۇر تېپىۋالغان تۆمۈر زەنجىرنىڭ بىر ئۇچىنى مەيدە يانچۇقىغا، بىر ئۇچىنى چاپىنىنىڭ تۇگمىسىگە تاقاپ ساڭگىلىتىۋالىدۇ. سىز ئۇنى قانداق ئادەم دەپ تونۇسىڭىز تونۇۋېرىڭ، ئۇ ئۆزىنى خىيالىدا يېڭىلمەس بىر گېنېرال، دەپ ھېسابلايدۇ، تاماق يېگەندىمۇ باشقىلارغا قېتىلماي، قاچىسىنى كۆتۈرۈپ ئايرىم بىر يەرگە ئاپىرىپ يەيدۇ. ھويلىدا ئەتىدىن كەچ كىرگۈچە ئالدىراش يۈگۈرۈپ يۈرۈپ، خىيالىدا كىملەرنىدۇر سەپكە تىزىدۇ، كىملەرگىدۇر ۋارقىراپ كوماندا بېرىدۇ. «ئۇررا!» دەپ نەلەرگىدۇر ھۇجۇمغا ئۆتىدۇ. ئەگەر ئۇ تۇيۇقسىز ئالدىڭىزغا كېلىپ، ئىككى پۇتىنى تاققىدە جۈپلەپ تۇرۇپ چاس بېرىدىغان بولسا، كۇلۇۋېتىش خىيالىڭىزغىمۇ كەلمەي، سەل جىددىيلىشىپ ئەتراپىڭىزغا قاراپ قالىسىز. لېكىن، ئادەتتە ئۇ ھېچكىمگە چاس بەرمەيدۇ. ئۇ دېگەن گېنېرال ـ دە!... قاچانلا قارىسىڭىز، ئۇنىڭ شۇنداق جىددىي، ئالدىراشلا يۈرگىنىنى كۆرىسىز، يول ماڭغاندىمۇ ھېچكىمگە كۆز قىرىنى سالماي، گەۋدىسىنى تىك تۇتۇپ، گېنېراللاردەك گۇرسۇلدەپ دەسسەپ ماڭىدۇ. ناخشىچى جانانىخان، پىرفىسرايدىغان، كەينىچە ماڭىدىغان، ھوق مالتىلايدىغان، شاھمات ئوينايدىغان دېگەنلەرگە نەزىرىنىمۇ سېلىپ قويمايدۇ

— سىزگە قانداق مۇئامىلە قىلاتتى؟ — دەپ سورىدىم

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com